

თამთა ამირანაშვილი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქუთაისი, საქართველო

tamta.amiranashvili@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.02>

„არც ისე ღრმად „დამარხული“ სიძულვილი: მტრობის თემის განსხეულება კაზუო იმიგუროს რომანში „დაფლული გოლიათი“

საკვანძო სიტყვები: კაზუო იმიგურო, „დაფლული გოლიათი“, უნივერსალური ადამიანი

კაზუო იმიგურო, იაპონური წარმოშობის ბრიტანელი რომანისტი და ნობელის პრემიის ლაურეატი, დახვეწილი თხრობის სტილითა და რთული თემების ასახვითაა ცნობილი. 2015 წლის ლიტერატურულ ოდისეაში „დაფლული გოლიათი“ მწერალი სიძულვილის წრიულ ბუნებასა და წარსულის დავიწყების შედეგებს იკვლევს. რომანი მეფე არტურის ზეობის შემდგომ მითიური ბრიტანეთის მომხიბვლელ ზღაპარს ასახავს, ის დრო-ის საზღვრებს სცილდება და ისტორიულ ფანტასტიკას ფენტეზის ელემენტებთან აერთიანებს. „დაფლული გოლიათი“ იმ მხატვრული ქმნილებების რიცხვს განეკუთვნება, რომლებშიც მომხიბვლელი ინგლისური სოფლის ბუნებაა წინ წამოწეული, თუმცა იმიგურო ექვის ქვეშ აყენებს ინგლისელი პოეტის უილიამ ბლეიკისეულ ბრიტანეთის იდეალს როგორც „მწვანე და სასიამოვნო კუნძულისა“. იმიგურო ინგლისის იდეალურ ბუნებას კონტრასტულად უპირისპირებს იმ ძვლებს, რომლებსაც მწვანე საფარველი მოსავს, თუმცა მათზე ადამიანები დადიან. ბრიტანეთის ნიადაგის ქვეშ ძველი ხოცვა-ჟლეტის ნიშნებია შემონახული. როგორც ერთ-ერთი პერსონაჟი სერ გავენი¹ აღნიშნავს, მთელი ქვეყანა მსგავს დღე-შია. მიწას როგორც კი ამოთხრი, ყვავილებს შორის გვამებს აღმოაჩენ. ამ წიგნში ინგლისური სოფლის ბუნების პეიზაჟები სიამოვნებისა და სილამაზის აღქმის წყარო კი არაა, არამედ ისინი ღრმად დაფლულ სიძულვილს ნიღბავენ. შესაბამისად, წინამდებარე ნაშრომი კაზუო იმიგუროს რომანში „დაფლული გოლიათი“ სიძულვილის თემის განსხეულებას იკვლევს, რომელიც ორი პლანით - პირადი/ვიწრო და ზოგადი/ფართო ხაზით ვითარდება. ერთის მხრივ, მოხუცი ბრიტანელი წყვილის აქსელისა და ბიატრისის და ასევე საქსი მებრძოლის უისტანის მაგალითზე მწერალი ადამიანის გულში ღრმად ჩამარხულ სიძულვილს გვიჩვენებს. მეორეს მხრივ, მთავარი პერსონაჟების ცხოვრებისული ტრაგედიების ფონზე ბრიტანელებისა და საქსების სისხლიანი წარსულია თვალსაჩინოდ აღწერილი.

რომანის სახელწოდების ინტერპრეტაცია იმ ბურუსთანაა კავშირში, რომელიც მთელ კუნძულს ფარავს და კოლექტიურ გულმავიწყობას იწვევს. საქსებსა და ბრიტანელებს შორის

¹ რომანში „სერ გავენი“, თუმცა ძველ ნაწარმოებებში „სერ გავენი“

მრავალწლიანი შუღლის დასრულება არარეალური ჩანდა, განსაკუთრებით მას შემდეგ, რაც ბრიტანელებმა შეთანხმება დაარღვიეს და უდანაშაულო დაუცველი საქსი ქალები, ბავშვები და მოხუცები ამოხოცეს, ართურმა მერლინის გრძნეულების უნარის დახ-მარებით დრაკონ ქერიგის ამონასუნთქი მოგონებების დასახმობად გამოიყენა. შედეგად, ბრიტანელებსა და საქსებს კოლექტიური ამნეზია დაემართათ. მათ გადაავიწყდათ სისხლიანი დაპირისპირება, რის გამოც მათი თანაცხოვრება შესაძლებელი გახდა. ამ კონტექსტში „გოლიათი“ სიმბოლოა და ის უსიამოვნო მოგონებებს ასახიერებს, რომლებიც ნებით თუ უნებლიედ დავიწყების ნისლის საფარველშია გახვეული. სათაურის მნიშვნელოვანი ნათლად ჩანს ერთ-ერთი მთავარი პერსონაჟის, საქსი უისტანის სიტყვებში, როდესაც ის შურისძიებაზე საუბრობს: „გოლიათი, ოდესღაც კარგად დაფლული, ახლა ინძრევა. როცა წამოდგება, - და ამას ნამდვილად იზამს, - მეგობრული კავშირები ჩვენ² შორის ისეთივე სუსტი აღმოჩნდება, როგორც გოგონების მიერ პატარა ყვავილების ღეროებით გაკეთებულ ნასკვები. დამით კაცები თავიანთი მეზობლების სახლებს დასწვავენ, გათენებისას ბავშვებს ჩამოჰკიდებენ ხეებზე. მდინარეები აყროლდება დღიდან დღემდე გასივებული გვამების ტივტივისგან. გადაადგილებასთან ერთად, ჩვენი ჯარები უფრო და უფრო გამრავლდებიან, რისხვითა და შურისძიებით ატანილნი“ (იშიგურო 2018, 353). სათაურის თანახმად, არსებობს მნიშვნელოვანი, მაგრამ უსიამოვნო სიმართლე, რომელიც სადღაც ზედაპირთან თვლემს და გამოაშკარავებას ელოდება, ხოლო მის გამომჟღავნებას სავალალო შედეგები მოჰყვება.

იშიგუროს „დაფლული გოლიათი“ ისტორიული ფენტეზის წარმომადგენელია. ამ ჟანრში რეალური მოვლენები მაგიურ ან მითიურ ელემენტებთანაა შერწყმული. ფენტეზის ჟანრის წესების თანახმად, რომანში ხშირად ვაწყდებით დევებსა და დრაკონებს. წიგნის მიმოხილვისას კრიტიკოსმა ტომ ჰოლანდმა კატეგორიულად განაცხადა, რომ მხატვრული ლიტერატურა და დრაკონები ერთმანეთს არ უხდება. მისგან განხვავებით კეით ბუკერი გვარწმუნებს, რომ გარდა აშკარა ესკაპიზმისა, ფენტეზის ჟანრს გააჩნია უნარი თანამედ-როვე სამყაროს დაუკავშირდეს. ის კარს უღებს უსაზღვრო წარმოსახვის შესაძლებლობებს, ისტორიის მეორე მხარეს - ფანტასტიკურ მხარეს ჭვრეტს, რამაც რეალურ სამყაროში მოქმედებისკენ შეიძლება გვიბიძგოს. თვითონ იშიგუროს თქმით, ფენტეზი უამრავ შესაძლებლობას ქმნის მწერლისათვის. ეს ჟანრი მას საშუალებას აძლევს ადამიანთა უნივერსალური თავგადასავლები იკვლიოს, გამოამჟღავნოს მათ გულებში დამარხული ჭეშმარიტებები. იშიგურო ფენტეზის ჟანრს ისეთი სერიოზული თემების განსახილველად იყენებს, როგორცაა პირადული თუ საყოველთაო სიძულვილი (რუსელი 2021, 305).

მართალია, რომანში უამრავი ფანტასტიკური ელემენტი, მაგრამ მოქმედება დაახლოებით ჩვ. წ-ით მეხუთე-მეექვსე საუკუნეებში მიმდინარეობს ბრიტანეთში რომის იმპერიის მმართველობის დასრულების შემდეგ. ქვეყნიდან რომის ლეგიონების გასვლამ ქაოსური სიტუაცია შექმნა, რადგან არ არსებობდა ცენტრალიზებული მმართველობა, მრავალი ტომი თუ სამეფო ცდილობდა დომინანტობის მოპოვებას, რის გამოც ვითარება უკიდურესად მყიფე იყო. ისტორიული კონტექსტი ასევე ემთხვევა გერმანიკული ტომების ანგლო-საქსების შემოსევებს, რომელსაც მნიშვნელოვანი კულტურული და პოლიტიკური ცვლილებები მოჰყვა, ესაა საკმაოდ რთული პროცესი, სანამ ანგლო-საქსები ადგილობრივ მოსახლეობას შეერწყმებოდა. რომანში ართურის გავლენა შესუსტებულია. წარმართული რწმენა ქრისტიანობასთან ერთად თანაარსებობს (ვერნონი, 2018, 75).

² უისტანი აქ გულისხმობს ბრიტანელებსა და საქსებს

იმიგუროს წიგნის „დაფლული გოლიათი“ შთაგონების წყარო, თვითონ მწერლის განმარტებით, სხვადასხვა ისტორიული მოვლენა გახდა - მეორე მსოფლიო ომი, იუგოსლავიის დაშლა და 90-იან წლებში სამოქალაქო ომები, 1995 წლის ივლისში ბოსნიის ომის დროს 8000-ზე მეტი ბოსნი მუსლიმის მკვლელობა, რუანდის გენოციდი, რომელსაც სულ მცირე ნახევარი მილიონი ადამიანის სიცოცხლე ემსხვერპლა (რუსელი 2021, 315).

რატომ აირჩია იმიგურომ შუა საუკუნეები? როგორც ტელეგრაფთან ინტერვიუში მწერალი ამბობს, თუ წიგნში მოქმედება განვითარდებოდა ომის შემდგომ საფრანგეთში, სამხრეთ აფრიკაში, იუგოსლავიაში ან იაპონიაში, მნიშვნელობას კონკრეტული ადგილის კონკრეტულ სიტუაციასთან დააკავშირებდნენ, მას კი სჭირდებოდა რაღაც ზოგადი, უნივერსალური. ერთ დღესაც სერ გავეინისა და მწვანე რაინდის კითხვისას იმიგურო ველური ბრიტანეთის აღწერას წააწყდა. გავეინი ერთი ციხიდან მეორეში დაძრწის, ხან ტყეშია, ხან ჭაობებში. მუდმივად ებრძვის დრაკონებს, მგლებს, გოლიათებს, ტახებსა და დევებს. მწერალი მიხვდა, რომ თავისი რომანისთვის სწორედ ასეთ ადგილს ეძებდა. იმიგუროს სურდა ისეთი მეტაფორული ამბავი შეეთხზა, რომლის მრავალ პირადულ თუ პოლიტიკურ სიტუაციაზე მისადაგება იქნებოდა შესაძლებელი. შესაბამისად, მან მოქმედების დროდ შუა საუკუნეების ინგლისი აირჩია, ვინაიდან, მისი აზრით, ისტორიის ამ ეტაპის სხვა ქვეყნებზე მარტივად მორგება იქნებოდა შესაძლებელი (ლუპაკი 2015, 118).

რომანის „დაფლული გოლიათი“ მოქმედების ღერძი ძიების მოტივზეა აგებული, კერძოდ მოსიყვარულე მოხუცი ბრიტანელი ცოლ-ქმარი აქსელი და ბიატრისი შვილის საძებნელად მეზობელ სოფელში მიემართებიან. გზად უამრავ პერსონაჟს გადაეყრებიან, მათ შორის მეფე არტურის რაინდს და როგორც მოგვიანებით გაირკვევა, დრაკონ ქერიგის მცველ სერ გავენს, საქს მებრძოლ უისტანს, საქს ბიჭუნას ედვინს და მისტიურ მენავეს.

ერთი შეხედვით უწყინარი პერსონაჟები სიუჟეტის მსვლელობისას სიძულვილის საცეცებს ამჟღავნებენ. მკითხველი ტყუვდება, რომანის დასაწყისში ვენდეთ პერსონაჟებს, მათ შორის ბრიტანელ აქსელსაც და საქს უისტანსაც, თუმცა მალე მათი სისხლიანი წარსულის შესახებ ვიგებთ. იმიგურო ინგლისის მატყუარა ლანდშაფტს პერსონაჟებს უსადაგებს, რომლებიც თავიანთი კეთილშობილური ქცევით მოიპოვებენ თუ არა ჩვენს სიმპათიას, წარსულში დაშვებულ შეცდომებსა და სისასტიკეს ავლენენ. მაგალითად, აქსელი თავის თავს ჩვეულებრივ მშვიდობის მოყვარე მოხუც ფერმერად წარმოგვიდგენს, თუმცა მოგვიანებით ვიგებთ, რომ ის არტურის ხელქვეითი იყო და სხვა თანამებრძოლებთან ერთად საქსურ სოფლებს ხშირად უცნობი მოტივით სტუმრობდა. აქსელს ერთგან აგონდება, რომ მან არაფერი გააკეთა მისი მეგობარი ჰარვისგან უდანაშაულო საქსი ხალხის გადასარჩენად. მართალია, აქსელი იხსენებს, რომ ის თითქოს ჰარვისა და გამვალტყავებულ მწყემსებს შორის იდგა, მაგრამ მას დანამდვილებით არ ახსოვს, იხსნა თუ არა მწყემსები ჰარვის დაუმსახურებელი რისხვისგან. აქსელი ჰარვის ბოროტმოქმედებისგან თავის თავს აცალკევებს, მაგრამ საკითხავია, არის კი ის სანდო მთხრობელი? (რუსელი 2021, 306). საბოლოოდ მკითხველიც არანაკლებ გაოგნებულია, როდესაც რომანის ბოლოს დრაკონის ნისლის გაქრობის შემდეგ აქსელთან და ბიატრისთან ერთად აღმოაჩენს, რომ მათი შვილი დიდი ხნის გარდაცვლილია, ხოლო აქსელმა ბიატრისის ცოლ-ქმური დალატის გამო მის საფლავზე წასვლა აუკრძალა. რომანის დასასრულს, როდესაც მენავე აქსელს ეკითხება თუ რატომ არ აძლევდა მეუღლეს შვილის საფლავზე წასვლის უფლებას, ის პასუხობს: „არაფერი იყო მოსაგები, მენავევ. მხოლოდ უგუნურება და სიამაყე. და კიდევ ის, რაც ადამიანის გულის სიღრმეში მიმალულა. შესაძლოა ეს იყო დასჯის სურვილი, სერ. ვლავარაკობდი მიტყვებაზე და ვახორციელებდი

კიდევ, მაგრამ წლებისა და წლების განმავლობაში ვინახავდი გულში პატარა ოთახს, რომელიც შურისძიებას მიეღობოდა. წვრილმანური და შავი რამ დავმართე ცოლსაც და შვილსაც" (იშიგურო 2018, 371). აქსელის სიტყვებიდან ცხადია, სიძულვილი თითოეული ჩვენგანის გულშია მიმალული, როგორი კეთილშობილიც არ უნდა იყოს ადამიანი, მიუხედავად მიტევებისა, მან შეიძლება საბოლოოდ ჩვენს დაუკითხავად, უნებურად მაინც იჩინოს თავი.

რომანში სიძულვილის თემის კიდევ ერთი გამოვლინებაა საქსი უისტანის სიამოვნებით გახსენება იმ ისტორიული ეპიზოდისა, როდესაც საქსები ბრიტანელებს შეუბრალებლად ხოცავდნენ. სიძულვილის, შურისძიების მსგავსი გამართლება მოულოდ-ნელია იმ მეომრისგან, რომელიც ღირსეული ადამიანი გვეგონა, ვინაიდან, მან მრავალი ქველი საქმე ჩაიდინა, მაგალითად, საქსი ბიჭუნა ედვინი ტროლებისგან გმირულად იხსნა. უისტანი ამტკიცებს, რომ ბევრი საქსი თავს საფრთხეში ჩაიგდებდა მხოლოდ იმიტომ, რომ მტრის განადგურება საკუთარი თვალთ ეხილა. უისტანს სჯერა, რომ საქსების საქციელი სრულიად გამართლებულია, ვინაიდან ისინი ბრიტანელების მხრიდან მრავალ ტანჯვას განიცდიდნენ. უისტანის მსჯელობიდან შეგვიძლია შემდეგი დასკვნა გამოვიტანოთ: შესაძლებელია ეთნიკური წარმომავლობის ნიშნით გპულდეს ადამიანი, რომელიც არასდროს თვალთ გინახავს და პირადად შენთვის არაფერი დაუშავებია. სიძულვილს პირადი მიზეზი არ სჭირდება, ის გადმოგვეცემა ისტორიულად, როგორც მემკვიდრეობა.

უისტანის გულში ღრმად გამჯდარი სიძულვილის ძირითადი მიზეზი მისი ადრეული ასაკიდან იღებს სათავეს. მართალია, ბავშვობა ბრიტანელებთან გაატარა, მაგრამ მიუხედავად მისი პიროვნული ღირსებებისა, თავისი წარმომავლობის გამო ჩაგვრისა და დაცინვის მსხვერპლი გახდა. უისტანს მშვენიერი ურთიერთობა ჰქონდა ბრიტანელ ბიჭუნებთან, ძმებვით ცხოვრობდნენ, სანამ ისინი მისი ეროვნების შესახებ შეიტყობდნენ. ახლა უისტანი სირცხვილს განიცდის, რადგან ერთ დროს ბრიტანელების მიმართ გრძნობები გაუჩნდა და მათ ისე აღიქვამდა, როგორც ძმებს. უისტანის შემთხვევაში პირადული და საზოგადო სიძულვილი იმდენადაა ერთმანეთში გადახლართული, რომ პირადი ზოგადის სახეს იღებს. მაგალითად უისტანის სიძულვილი ბრიტანელებისადმი პირადულია, ხოლო მოგვიანებით თავისი პირადი გამოცდილება ბრიტანელებზე განაზოგადა.

უისტანის მცდელობა ბრიტანელებისადმი სიძულვილი ედვინს გადასცეს ერთგვა-რად საინტერესო ფაქტია, ვინაიდან ეს შემთხვევა სიძულვილის წრიულ ბუნებაზე მეტყვე-ლებს. სიძულვილი არ ქრება ადამიანებთან ერთად, ის გადაეცემა თაობიდან თაობას. XII თავში უისტანი ედვინს სიტყვას ჩამოართმევს, იმ შემთხვევაში თუ ის გველემპის მოკვლას ვერ მოახერხებს, ედვინი ბრიტანელების მიმართ სიძულვილს შეინარჩუნებს და შურს იძი-ებს. ედვინი მხოლოდ გულუბრყვილო ბავშვია, ამიტომ მას ვერ გაუგია რატომ უნდა სძულ-დეს ისინიც კი ვინც მას პურს უწილადებს, როგორც აქსელისა და ბიატრისის შემთხვევაში მოხდა, ან სერ გავენივით საფრთხისგან დაიცავს. უისტანი ამის შემდეგ შეახსენებს ედვინს მოვალეობის შესახებ. თითქოს საქსების მოვალეობაა სძულდეთ თითოეული ბრიტანელი, მათ შორის არსებული ხანგრძლივი დაპირისპირების გამო (რუსელი 2021, 311). ედვინი დილემის წინაშე დგას, ვერ გადაუწყვეტია სძულდეს თუ უყვარდეს ბრიტანელები. ბიატრისი მას სთხოვს დაპირდეს, რომ როცა გაიზრდება ეს მეგობრობა გაიხსენოს: „ორივე-ნი გთხოვთ ამას: გახსოვდეთ მომავალ დღეებში. გახსოვდეთ ჩვენ და ეს მეგობრობა, როცა შენ ჯერ კიდევ ბიჭი იყავი" (იშიგურო 2018, 357). მართალია, ედვინმა პირობა მისცა უისტანს, რომ უკლებლივ ყველა ბრიტანელს შეიძულდეს, ედვინი თვლის, რომ ეს ფიცი ბიატ-რისსა და ექსელზე - ამ საყვარელ წყვილზე არ ვრცელდება. უცნობია, ედვინი განახო-რციელებს თუ არა უისტანის

სურვილს, მაგრამ ის ფაქტი, რომ ის ზიანს არ აყენებს აქსელს და ბიატრისს და მათ მიმართ კეთილგანწყობილია, ეს უკვე უისტანისადმი მიცემული პირობის დარღვევაა.

ამრიგად, კაზუო იშიგურო თავის რომანში „დაფლული გოლიათი“ შეეცადა ეპასუხა თანამედროვეობისთვის აქტუალური კითხვისათვის - როგორ უნდა გავუმკლავდეთ წარსულს, განსაკუთრებით კი დაპირისპირების უკიდურესს, კერძოდ, ხოცვა-ჟლეტის შემთხვევებს? ავტორი ამ შეკითხვას პირდაპირ პასუხს არ სცემს, თუმცა რომანის სიუჟეტიდან ვიგებთ, რომ საყოველთაო ამნეზიამაც კი ვერ მოახერხა საქსებასა და ბრიტანელებს შორის სიძულვილის აღმოფხვრა. როგორც ჯეიმს ვუდი აღნიშნავს, წარსულის დავიწყება მომავლის უგულვებელყოფას ნიშნავს. მეხსიერების გარეშე ავტომატურები ვხდებით, არც მთლად ადამიანები. ჩვენი წარსულისა და მოგონებების გარეშე თითქოს თავისუფალ ნებას ვკარგავთ, არაადეკვატურად განვსჯით აწმყოსა და მომავლის პერსპექტივას (ვუდი 2015). შესაბამისად, წარსულის მწარე გამოცდილების დავიწყება არც ისე კარგი აზრია, სწორი გადაწყვეტილების მისაღებად ნებისმიერი საკითხის სრული სახით დანახვაა საჭირო.

რომანი ცხადყოფს, რომ სიძულვილი არ შემოისაზღვრება მხოლოდ ფართე ისტორიული კონფლიქტით, ის პირად უბედურებასაც მოიცავს; ზეგავლენას ახდენს, როგორც ინდივიდუალურ ასევე საზოგადო ქმედებებზეც, რადგან ის ჩვენს თვალთახედვას აყალიბებს. მწერალი გვიჩვენებს, რომ სიძულვილს წრიული ბუნება აქვს და ასევე გააჩნია გამძლეობის უნარი, მარადიულია. ის წინაპრებისგან გადმოგვცემს, ხოლო ჩვენ მომავალ თაობებს გადავცემთ. სიძულვილს გამანადგურებელი ეფექტი აქვს, მისი აღმოფხვრა არც ისე მარტივია.

ლიტერატურა:

- ვერნონი, მ., მილერი მ.ა. - VERNON, M., & MILLER, M. A. (2018): Navigating Wonder: The Medieval Geographies of Kazuo Ishiguro's "The Buried Giant." *Arthuriana*, 28(4), 68–89. <http://www.jstor.org/stable/45015571>
- ვუდი, ჯეიმს - Wood, James (2015): The Uses of Oblivion//The New Yorker, <https://www.newyorker.com/magazine/2015/03/23/the-uses-of-oblivion>
- იშიგურო კაზუო. (2018): გამომცემლობა პალიტრა L. თბილისი
- ლუპაკ, ალანი - LUPACK, A. (2015): [Review of *The Buried Giant*, by K. ISHIGURO]. *Arthuriana*, 25(3), 118–120. <http://www.jstor.org/stable/24643534>
- რუსელი რ. - RUSSELL, R. R. (2021): Ishiguro's *The Buried Giant: The (Re)turn to Fantasy from The Remains of the Day*. *The Comparatist*, 45, 300–323. <https://www.jstor.org/stable/27085527>

Tamta Amiranashvili

Akaki Tsereteli State University

Kutaisi, Georgia

tamta.amiranashvili@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.02>

**Not so Deeply Buried Hatred: Embodying the Theme of Animosity
in Kazuo Ishiguro's *The Buried Giant***

Abstract

Nobel Prize-winning writer of Japanese origin Kazuo Ishiguro, who considers it his mission to discuss universal human experiences, in his fantasy novel *The Buried Giant* questions the ideal of English poet William Blake's Britain as a "green and pleasant island". In Ishiguro's artistic work, the natural landscapes of the English countryside are not a source of pleasure and beauty, but they mask deeply buried violence or hatred, metaphorically Giants, based on the title of the novel. Ishiguro contrasts the picturesque nature of England with the soil, which holds the signs of massacre - bones and corpses. The writer goes even further and relates characters to the deceptive landscape of England, who after winning our sympathy through their noble behavior, reveal past mistakes and atrocities. The presented paper examines the embodiment of the theme of hatred in the novel, which develops on two levels - personal/narrow and general/broad. On the one hand, on the example of the old British couple Axl and Beatrice, as well as the Saxon fighter Wistan, the writer shows the hatred buried in the human heart. On the other hand, against the backdrop of the life tragedies of the main characters, the bloody past of the Britons and Saxons is vividly described. The novel contains an unsolvable riddle for humanity - how to deal with the past, especially the extremes of conflict, namely, cases of massacres? Ishiguro's answer is not very promising.

Key words: Kazuo Ishiguro, "*The Buried Giant*", universal human